

AMO.CZ

PROSINEC 2017

BACKGROUND REPORT | XXIII | EU | II

Program rozvoje evropského obranného průmyslu

PRAŽSKÝ STUDENTSKÝ SUMMIT | WWW.STUDENTSUMMIT.CZ

1 Úvodem – počátek evropské obrany

Společná obrana a bezpečnost nebyly vždy pro evropské společenství prioritou. Přesto tato myšlenka stála i na počátku integračního procesu v polovině minulého století vedle vidiny volného trhu a hospodářské spolupráce.

V roce 1950 se v tehdejším Společenství uhlí a oceli objevil francouzský, tzv. Plevenův, plán, který debatu o společné evropské obraně rozpoutal. Cílem mělo být vytvoření Evropského obranného společenství, které by reagovalo na snahu Spojených států a Velké Británie znovu vyzbrojit Německo, respektive jeho západní část, z důvodu stupňujícího se napětí mezi Západem a státy východního bloku. Nový obranný systém Západu měl zahrnovat i pozici „evropského ministra obrany“ a stálou evropskou armádu. Ztroskotání celého projektu měl paradoxně na svědomí jeho původní navrhovatel. Konečný návrh totiž v roce 1954 odmítlo ratifikovat francouzské Národní shromáždění, a tak vize Evropského obranného společenství zanikla. Na dalších téměř čtyřicet let se tak pozornost evropských států obrátila k neformální spolupráci v oblasti zahraniční politiky, zatímco hlavní roli v evropské obraně v době studené války převzalo NATO.

V průběhu 90. let, zejména pak v kontextu krize na Balkáně a probíhající války v Jugoslávii, si státy tehdejšího EHS byly nuceny přiznat, že téma bezpečnosti a společné obrany nelze řešit jen a pouze na úrovni jednotlivých států či neformálních diskuzních platform. Těsnější spolupráce v podobně nově vzniklé Evropské unie (EU) předznamenala i snahu institucionalizovat a maximálně sjednotit zahraniční politiku jednotlivých států. Maastrichtská smlouva pak poskytla vůbec poprvé v historii evropské integrace právní prostor pro tyto snahy. Evropská unie se napříště neměla zabývat jen obchodem, nýbrž se rozhodla sladit své vystupování i vůči okolnímu světu. V roce 1992 vznikla Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU.

2 Mantinely spolupráce – SBOP

Zřízení instituce Společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP) ovšem neznamenalo zásadní změnu v oblasti převzetí pravomocí na evropskou úroveň. Jednotlivé státy, obávající se ztráty vlastní suverenity, nechtěly předat Unii rozsáhlejší kompetence v oblasti vztahů se třetími zeměmi. Nemalá část členských států navíc považovala formování společné bezpečnostní politiky jako formu duplicity vůči existujícímu NATO¹ a tehdy znovu aktivizované Západoevropské unii (ZEU)². Další rámec bezpečnostní politiky se tudíž zdál nepotřebný.

2.1 Společná bezpečnostní a obranná politika

Konec studené války doprovázený rozpadem Sovětského svazu znamenal zásadní zlom ve vnímání otázek bezpečnosti a obrany. Západu, zejména pak USA, náhle zmizel „přirozený nepřítel“ a zdálo se, že bezpečnost světa je jednou provždy vyřešena. Tento pocit však rozhodně nebyl dlouhodobý. Balkánská krize v roce 1991 opět odhalila neschopnost evropských států koordinovaně zasáhnout ve vojenských operacích, a to ani na „svém“ kontinentu. Vzhledem k tomu, že Spojené státy se zdráhaly více angažovat, pokusila se Francie znovuoživit dosud hibernující ZEU.

2.1.1. POČÁTKY NOVODOBÉ SPOLUPRÁCE

V roce 1992 byla podepsána Petersbergská deklarace³, jež definovala tři základní role ZEU – humanitární a záchranné operace, peace-keepingové operace a operace bojových jednotek (tzv. crisis management). ZEU neměla pro svou činnost vytvořeny speciální bojové skupiny, členské státy tak musely vyčleňovat část svých kapacit pro plnění výše zmíněných činností. Právě do tohoto období spadá vznik útvarů jako

EUROCORPS (jakožto útvary pozemního vojska) či EUROFOR (skládající se z jednotek rychlého nasazení). Petersbergskou deklaraci lze s úspěchem považovat za první novodobý pokus formovat společnou evropskou obranu.

Zásadní posun v této oblasti přišel až v roce 1997, kdy nově přijatá Amsterodamská smlouva vtělila úkoly zmiňované Petersbergskou deklarací do právního rámce EU.

Po celou dobu formování společné evropské obrany se stavěla mimo hlavní proud Velká Británie, která důsledně dbala na skutečnost, aby nedocházelo k duplicitě činností s NATO. Z tohoto důvodu se zásadně nepřipojila ani k obnovené ZEU, ani k úkolům Petersbergské deklarace. Zlom přišel v roce 1998, zvláště pak v důsledku přijetí Amsterodamské smlouvy. Velká Británie podepsala s Francií Deklaraci ze St. Malo⁴, kde jasně podpořila myšlenku soběstačnosti unijních kapacit pro realizaci autonomních akcí vlastní vojenské síly. Společná obranná politika EU se tak postupně stávala realitou.

2.1.2. DNEŠNÍ PODOBA SPOLEČNÉ OBRANY

Současná podoba Společné bezpečnostní a obranné politiky (SBOP) se formálně zrodila na setkání Evropské rady v Kolíně na Rýnem v červnu roku 1999. Hlavy států zde přijaly „*Prohlášení k posílení Společné evropské bezpečnostní a obranné politiky*“⁵, čímž úspěšně navázaly na předchozí smluvní rámce a SBOP se výrazněji vyčlenila jako samostatná agenda⁶. Nově vzniklá politika společné obrany zároveň potřebovala strategický rámec a koherentní plánování, jež zajistila *Evropská bezpečnostní strategie*⁷. Tu schválila Evropská rada v roce 2003 a s drobnými revizemi platila třináct let. V červenci roku 2016 předložila Vysoká představitelka Unie nový dokument, tzv. *Globální bezpečnostní strategii EU*, jež se snaží reflektovat aktuální trendy a doporučovat jednotné postupy.⁸

Klíčová instituce podporující společnou obranu pak vznikla v roce 2004 v podobě Evropské obranné agentury (European Defense Agency – EDA), která má za cíl posilovat a koordinovat spolupráci v oblasti plánování, přestože reálné investice zůstávají prozatím pouze v rukou členských států. Na tuto skutečnost rovněž reaguje nově zřizovaný obranný fond. Rozvoj obranného průmyslu a zejména jeho výzkumnou a vývojovou základnu má gesčně podřízenou právě EDA. I přes budování vojenských a civilních struktur v rámci SBOP se brzy ukázalo, že členské státy nemají dostatečné kapacity a vůli pro plnění úkolů a realizaci konkrétních misí. Jako příklad lze uvést vojenskou operaci v Čadu a ve Středoafričské republice, jejíž zahájení bylo zpožděno o řadu měsíců primárně z důvodu nedostatku vrtulníků a další vojenské techniky.⁹

Zásadní proměnu, zejména institucionální, přinesla Lisabonská smlouva. Nejenže, jak bylo naznačeno výše, definitivně upravila terminologii do dnešní podoby, ale konkretizovala i jednotlivé postupy. Rozšířila zejména stále platné Petersbergské dohody o nové úkoly. Unie může napříště vést nejen operace typu „peacemaking“ a „peacekeeping“, ale rovněž operace zaměřené na předcházení konfliktům, stabilizační, poradní či pomocné mise. Nově se objevil i článek o vzájemné pomoci a obraně¹⁰. Toto ustanovení ovšem nic nemění na závazcích států vůči NATO, které stále zůstává klíčovou aliancí kolektivní obrany.

Smlouva rovněž posílila postavení EDA, která je určujícím úřadem v oblasti budování vojenských kapacit a vojenského výzkumu. Doposud ovšem nedisponovala Evropská obranná agentura relevantním rozpočtovým rámcem, který by jí umožnil realizovat jednotlivé úkoly. Nově vzniknuvší obranný fond, o němž bude řeč dále, se soustředí právě na tuto oblast, jež koordinuje EDA. Lisabonská smlouva rovněž předznamenala možnost vzniku systému „*stálé strukturované spolupráce*“ (PESCO) v oblasti obrany, který umožňuje státům v rámci EU úžeji spolupracovat v oblasti obrany a bezpečnosti.¹¹

Státy mohou intenzivně rozvíjet své obranné schopnosti ve spolupráci s Evropskou bezpečnostní agenturou zejména v oblasti výzkumu, vývoje a pořízování nových armádních technologií.

Klíčovým faktorem v rámci SBOP je rovněž vztah EU k NATO a obava některých států z možné duplicity rolí. Obecnou zásadou evropské obranné politiky je snaha neangažovat se v oblastech, kde již probíhají operace NATO. Konkrétní dohoda se objevila v roce 2003 v podobě smlouvy „Berlin plus“¹², díky níž má EU přístup ke kapacitám NATO, zejména pak v oblasti plánování, velících struktur a dalšího využití prostředků a operací NATO. Aktuální podoba spolupráce mezi EU a NATO byla formulována ve Varšavě v červnu roku 2016¹³.

Je patrné, že evropská spolupráce v oblasti obrany a vnější bezpečnosti učinila v posledních desítkách let značný pokrok. Dokonce by se mohlo zdát, že další integrace a snaha sladovat své postupy již díky *stále strukturované spolupráci* není potřebná. Turbulentní vývoj posledních let ovšem naznačil, že Evropská unie má před sebou v oblasti obrany další úkoly a výzvy, kterým je nucena čelit. Ač je vojenská spolupráce institucionalizována nejen mezi evropskými státy samotnými, ale i vůči NATO, neřeší tyto platformy vše. EU směřuje k ukotvení právní spolupráce v oblasti obrany PESCO a financování z evropských peněz, zatímco NATO disponuje funkční architekturou velitelství, systémem plánování sil a prostředků (NDPP) navázaných na politické sliby v oblasti národních vojenských výdajů (2 % HDP na obranu) a funkční systém standardů.

Evropská obranná agentura sice disponuje unijní důvěrou v harmonizaci výzkumu a vývoje obranných systémů, dosud ovšem chyběl finanční rámec, který by byl schopen takové snahy finančně pokrýt. V roce 2016 tak Evropská komise představila konkrétní plány, jak tento nedostatek zabezpečit. Výsledkem je finanční rámec, který má výrazně přispět k propracovanější harmonizaci zbraňových a vojenských systémů. V polovině roku 2017 vznikl Evropský obranný fond v rámci návrhu Programu rozvoje evropského obranného průmyslu, který je nyní Radě předkládán.

3 Evropský obranný fond

V současné době se téma evropské obrany stalo opět jednou z hlavních priorit, zejména v kontextu nových bezpečnostních hrozeb a událostí, které ohrožují do té doby neměnnou evropskou stabilitu. Nejen migrační krize, ale zvláště pak sílící ohrožení mezinárodním terorismem i nejrůznější kybernetické útoky zapříčinily snahu unijních představitelů akcentovat potřebu zdokonalení obranných systémů a spolupráce členských států. Již v roce 2014 nově nastupující předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker zařadil mezi své priority bezpečnost a nutnost důslednější kooperace v oblasti obranné politiky.¹⁴

Výrazný posun přišel dne 30. listopadu 2016, kdy Evropská komise představila „*Akční plán pro evropskou obranu: na cestě k vytvoření evropského fondu pro obranu*“¹⁵, přičemž vytvoření nového obranného fondu je hned první prioritou tohoto plánu. Kromě něj nový Akční plán zdůrazňuje potřebu podpory malých a středních podniků, které se zabývají obranným průmyslem, za účelem lepší konkurenceschopnosti a možnosti prosazení vlastních systémů na evropském trhu. Akční plán rovněž hodlá posílit společný trh pro obranu, zejména v oblasti přeshraničních veřejných zakázek či v rámci rozvoje jednotných průmyslových norem.

Akční plán představuje přímého předchůdce Evropského obranného fondu, který Komise zřídila v červnu roku 2017. Předkládaný Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje Program rozvoje obranného průmyslu, se zabývá právě vznikem výše zmíněného fondu. Ten Komise sice zřídila, ovšem jeho finanční i obsahové představy jsou návrhem, který musí projednat a případně posvětit Rada i Parlament. Obranný fond prozatím představuje jakousi schránku vizí, které však v současné době čekají na posouzení vrcholnými evropskými představiteli. Cíle, rozpočtové rámce i ostatní představy jsou proto uváděny pod hlavičkou již zřízeného fondu, přestože jejich konkrétní podoba bude výsledkem teprve nadcházejících jednání.

3.1 Příčiny vzniku obranného fondu

Jedním z klíčových kritérií, podle něhož se posuzuje aktivita konkrétního státu v oblasti obrany, je podíl 2 % HDP, jenž by měl být určen obranným výdajům. Navíc existuje i paralelní závazek, a to utráčet 20 % z tohoto rozpočtu na vybavení. Přestože většina států nesplňuje ani jeden z těchto dvou závazků, objem finančních prostředků určených pro obranné kapacity není nejpálčivějším problémem, se kterým se evropské státy potýkají. Oproti ostatním světovým hráčům, jako jsou Čína, Rusko či Indie, utrácí státy EU jako celek mnohem větší částky.¹⁶ Problémem zůstává ovšem neschopnost utráčet efektivně a především společně.

Rozdíl je patrný zejména ve skutečnosti, že státní aktéři typu Ruska nebo Číny utrací z jednoho státního rozpočtu, zatímco Evropská unie a její členové utrácejí z dosavadních 28 národních rozpočtů, a to velmi nekoordinovaně. Při porovnání se systémem vyzbrojování v USA mají evropské státy celých 89 zbraňových programů oproti 27 americkým, zbraňových systémů je v evropských státech 178, zatímco v USA jen 30, EU disponuje 17 typy hlavních bojových tanků oproti jedinému americkému. Evropané disponují dokonce desetinásobkem typů obrněných transportérů než jejich američtí spojenci.¹⁷ Taková různorodost se týká v podstatě všech zbrojních kapacit. Důsledkem je tak kromě vysoké pořizovací ceny jednotlivých kusů výzbroje rovněž nemožnost sdílet náklady na údržbu a výcvik.

Problémy se rovněž objevují v rámci vysílání bojových jednotek na zahraniční misi, neboť členské státy si úzkostlivě drží svou suverénní možnost rozhodnout o nasazeních vlastních vojáků. Budování společných jednotek je tak nanejvýš riskantním krokem, neboť jejich reálné použití musí jednomyslně schválit všichni participující členové. Státy argumentují otázkou národní suverenity a bezpečnosti, i za cenu vysokých nákladů a nízké efektivity. Existuje stálá představa, že suverénní stát musí být schopen ochránit svoje občany před vnějším nepřitelem, a to i navzdory tomu, že v dnešní době toho žádný evropský stát není bez cizí pomoci takřka schopen.

Pokus integrovat evropské obranné rozpočty do jednotného fondu naráží i na obavy jednotlivých států z konsolidace a výrazné restrukturalizace současné podoby obranného trhu. Protekcionistické tendence evropských států zapříčiňují nízkou ochotu spolupracovat mezi jednotlivými aktéry. Konsolidace trhu by zcela jistě zvýšila efektivitu spolupracujících evropských armád a výrazně snížila pořizovací náklady jednotlivých systémů. Na druhou stranu by ovšem vedla k jistému krachu části málo efektivního národního průmyslu, a to nerovnoměrně v různých státech EU.

Dosavadní snahy Evropské obranné agentury konsolidovat a zvýšit podíl společných nákupů obranných systémů se nesetkaly s velkými úspěchy. Jistá přeshraniční spolupráce se tak odehrává mimo rámec evropských smluv zpravidla mezi několika silnými státy.

Všechny tyto podněty a nehospodárné výdaje vedly Evropskou komisi ke zřízení fondu, jenž má za úkol maximálně zjednodušit a zefektivnit společné postupy.

3.2 Struktura a detaily obranného fondu

Iniciativa, kterou v prosinci 2016 podpořila svým schválením i Evropská rada¹⁸, byla definitivně představena 7. června 2017¹⁹. Základním úkolem obranného fondu je zejména koordinovat, doplňovat a multiplikovat investice členských států do obranného výzkumu či vývoje prototypů obranných technologií. Část fondu bude rovněž vyčleněna na přeshraniční projekty s důrazem na participaci malých a středních podniků.

Součástí návrhu je rovněž zrušení regulací, které rozpočtu EU, ale i rozvojovým bankám, neumožňují investovat do vojenského výzkumu. Obecný finanční princip počítá jak s příspěvky od jednotlivých států, tak s případy, kdy si dané státy budou půjčovat finanční prostředky pro realizaci konkrétních vojenských záměrů.

Fond byl zřízen zejména v zájmu zvýšení konkurenceschopnosti a inovačních kapacit v kontextu přeshraniční spolupráce zúčastněných států. Prostředky fondu se zaměřují zvláště na vývojovou fázi spolupráce, která provází fázi technologicko-výzkumnou. V momentě vývoje se objevují značná rizika a dodatečné náklady, jež mohou celou realizaci výrazně zdržet. Fond si klade za cíl překlenout kritickou fázi mezi výzkumem a výrobou a podporovat zároveň veškeré druhy inovací. Důsledkem tak bude širší konkurenceschopnost, a především šance realizovat takové inovační postupy, které by byly pro samotné společnosti příliš nákladné a rizikové²⁰.

Fond se skládá ze dvou základních složek, tzv. „oken“, které se vzájemně doplňují. Obě složky zároveň obsahují detailní představy o objemu finančních prostředků, se kterými fond v budoucnu počítá. Prvním z nich je „okno výzkumu“, které je aktivní již v tomto roce. EU nabízí granty na kooperativní výzkum a vývoj inovativních technologií a produktů. Ty budou plně hrazeny z unijního rozpočtu. Granty se zaměří na prioritní oblasti soudobé bezpečnosti jako elektronika, metamateriály, šifrovací software či robotika. Tato část fondu počítá v roce 2017 s rozpočtem 25 milionů eur, přičemž do konce roku 2019 bude rozpočet navýšen na 90 milionů eur. Prostředky budou alokovány ve formě grantů, finančních nástrojů nebo veřejných zakázek, přičemž první grantové dohody se očekávají již do konce roku 2017.

Po roce 2020 se počítá s rozpočtem 500 milionů eur, přičemž v roce 2018 Komise navrhne specializovaný program obranného výzkumu. Unie se tak stane jedním z největších investorů v obraně. Z tohoto programu bude podporován návrh, vymezení společných technických specifikací, vývoj prototypů, zkoušení, kvalifikace a certifikace produktů pro obranné účely, hmotné či nehmotné konstrukční části a technologie. Podpořit lze rovněž studie, posouzení proveditelnosti a další činnosti. Vzájemnou kooperaci bude podporovat zejména snaha, aby na jednotlivých pobídkách spolupracovaly alespoň tři podniky usazené přinejmenším ve dvou členských státech. Navrhovaná míra financování bude omezena na 20 % celkových nákladů na opatření. Zbývající část nákladů budou muset hradit členské státy sloučením vnitrostátních příspěvků. Příjemci připravující opatření v rámci stále strukturované spolupráce budou mít nárok na vyšší objem finančních prostředků²¹. Celý program povede k hlubší spolupráci a kooperaci jednotlivých podniků v rámci výzkumu obranných technologií.

Druhou částí fondu je „okno pro schopnosti“, zabývající se vývojem a akvizicemi. Pro členské státy jsou vytvořeny pobídky pro spolupráci v rámci společného investování např. do vývoje technologií bezpilotních letounů či satelitní komunikace. Skrze takto alokované finanční prostředky je možno hromadně pořizovat novou výzbroj a výstroj, jako jsou bitevní vrtulníky, jejichž samostatný nákup jednotlivými státy výrazně zvyšuje náklady. Podporovány budou zejména kooperativní projekty s přeshraniční spoluprací.

Finanční rámec zahrnuje již výše zmíněný program na roky 2019 a 2020 v kontextu rozvoje obranného průmyslu s rozpočtem 500 milionů eur. Po roce 2020 se počítá s částkou 1 miliardy eur, přičemž Evropská komise kalkuluje s financováním pětinasobného multiplikačního účinku, kdy celkové investice, které budou generovány do rozvoje obranných schopností, dosáhnou výše 5 miliard eur po roce 2020.

Vzhledem ke snaze hromadného pořizování velkých investičních zakázek se předpokládá, že existence fondu ušetří mezi 25 a 100 miliardami eur ročně. Státy se mohou rozhodnout společně investovat do vývoje konkrétní položky a na závěr pořídit vícero exemplářů namísto toho, aby tento proces podstoupil jeden stát a pořídil exemplář jediný. Myšlenka výrazných úspor z rozsahu byla základním podnětem vzniku obranného fondu.

Zároveň se uvažuje o možnosti, že by příspěvky členských států do fondu mohly stát mimo státní rozpočty, což umožní vysoce zadluženým zemím typu Francie či Itálie se do fondu aktivně zapojit a zároveň udržet rozpočtový deficit pod hranicí 3 % HDP, jak určují maastrichtská kritéria.

Společně se zřízením Evropského obranného fondu otevřela Komise diskuzní dokument, který má přispět k veřejné debatě o podobě evropské obrany do roku 2025²².

4 Závěrem – ohlasy na vznik a existenci obranného fondu

Záměr Evropské komise zřídit evropský obranný fond a jeho následná realizace vzbudily značný ohlas napříč světovou veřejností. Tradiční euroskeptické názory oponují vzniku takové struktury, neboť za ní pozorují snahu více centralizovat Evropskou unii směrem k federálnímu státu a zdůrazňují své obavy ze ztráty vlastní suverenity a samostatného rozhodování v oblasti obrany a vnější bezpečnosti. Objevuje se rovněž kritika, aby nedocházelo k duplicitě s činností NATO, neboť společná evropská obrana je řešena právě v rámci aliance. Z tohoto důvodu se v historii integračního procesu do obranných záležitostí minimálně zapojovala Velká Británie, která trvala na dominanci aliance v oblasti zajištění bezpečnosti na evropském kontinentě.

Pražská konference o obraně a bezpečnosti konaná 9. června 2017 na Žofíně ústy nejen unijních představitelů, ale i českého premiéra Bohuslava Sobotky iniciativu přivítala. Jean-Claude Juncker zdůraznil, že Evropa potřebuje samostatnou a důvěryhodnou obrannou politiku, která bude komplementárně doplňovat NATO. Obecně se na konferenci diskutovalo o návrzích modelů společné obrany, do nichž je logicky zapojen i vznik Evropského obranného fondu²³.

Vznik obranného fondu vnímá pozitivně i klíčový evropský partner bezpečnostních otázek – NATO. Předpokládá zvýšení efektivity v oblasti výdajů na zbraňové systémy a rovněž odhodlaní Evropské unie hrát silnější roli ve společné obraně a alianci vůbec²⁴.

Pozitivně se rovněž vyjádřila „Federace evropských asociací obranných technologií“, která připomněla nutnost společné harmonizace a význam fondu nejen pro sektor obranný, nýbrž i pro oblast ekonomickou²⁵.

Celkově se dá říci, že vznik obranného fondu znovuotevřel rozsáhlejší debatu na téma společné evropské obrany, stejně jako nedostatečné financování vlastních obranných rozpočtů členskými státy Unie. Program rozvoje evropského obranného průmyslu má za cíl harmonizovat a zefektivnit obranné výdaje členských států. Krok Evropské komise je prozatím pouhým návrhem, jehož rozpočtové, ale i ideové rámce musí projít celým legislativním procesem a konečný verdikt bude předmětem jisté nesnadných diplomatických jednání. Zřízený fond sice na první pohled může vypadat již jako hotová věc, avšak jeho klíčové projednání a případné definitivní schválení finančních i normativních představ bude až úkolem Rady Evropské unie.

Otázky pro stanovisko

- Účastní se vaše země společných obranných aktivit EU?
- Splňuje vaše země procentuální závazky v rámci financování vlastních obranných kapacit?
- Participuje vaše země v projektu „stále strukturované spolupráce“? Pokud ne, uvažuje o snaze připojit se k této spolupráci?
- Je vaše země ochotná podílet se na společném investičním projektu za účelem snížení pořizovacích nákladů i následné údržby?

Otázky pro jednání

- Hodlá vaše země v budoucnu pořizovat nové zbraňové systémy společně ve spolupráci s dalšími zeměmi EU?
- Existuje ve vaší zemi zbrojní průmysl, případně velké zbrojařské koncerny a společnosti, které by se mohly o nabízené granty ucházet? Je průmysl státní nebo soukromý?
- Podporuje vaše země myšlenku hlubší obranné integrace, která by mohla v budoucnu vést až ke vzniku evropské armády?

Rozšiřující a doporučené zdroje

Kompletní znění návrhu Evropské komise: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52017PC0294>

Rozhodnutí Rady, jež úkoluje Komisi ke zřízení Evropského obranného fondu a důvody k němu. <http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2016/12/15-euco-conclusions-final/>

Kvalitní studie týkající se evropské obrany s příklady českého zapojení. [http://www.cevroinstitut.cz/upload/ck/files/PCTR/Publikace/2015/policy%20paper%20%C4%8CR%20ve%20SBOP%20EU%20\(web\).pdf](http://www.cevroinstitut.cz/upload/ck/files/PCTR/Publikace/2015/policy%20paper%20%C4%8CR%20ve%20SBOP%20EU%20(web).pdf)

Globální obranné strategie EU. <https://europa.eu/globalstrategy/en/global-strategy-foreign-and-security-policy-european-union>

Stránky Evropská obranné agentury. <https://www.eda.europa.eu/>

Reakce Federace evropských obranných asociací vůči vzniku obranného fondu. <http://www.fedta.eu/news/edtacommentsonthelaunchingoftheuropeandefencefund>

Přehledný článek s názornými grafy ohledně financování obrany v Evropě i v rámci NATO. <https://www.weforum.org/agenda/2017/03/nato-defence-spending-europe-america/>

Poznámky a použité zdroje

¹ Obava z duplicitní situace, kdy by EU v rámci své bezpečnostní politiky chtěla nahradit NATO je velmi častým argumentem odpůrců evropské obrany, jak se přesvědčíme později.

² ZEU vzniknuvší roku 1954 fungovala jako nástupce Bruselské smlouvy z roku 1948 o společné evropské obraně. Zpočátku zahrnovala pouze státy západní Evropy a v době studené války neměla valného významu, neboť participující státy byly zároveň členy NATO.

³ Celé znění Petersbergské deklarace pak – *Petersberg declaration* [online]. Bonn: Western European Union, 1992 [cit. 2017-09-14]. Dostupné z: <http://www.weu.int/documents/920619peten.pdf>

⁴ Kompletní znění Deklarace pak lze nalézt – *Franco-British St. Malo Declaration: Joint Declaration on European Defence* [online]. Saint-Malo: .eu, 1998 [cit. 2017-11-26]. Dostupné z: https://www.cvce.eu/en/obj/franco_british_st_malo_declaration_4_december_1998-en-f3cd16fb-fc37-4d52-936f-c8e9bc8of24f.html

⁵ Prohlášení lze dohledat – *European Council Declaration on Strengthening of the common European policy on security and defence: Cologne European Council - conclusions of the presidency* [online]. Cologne: European Parliament, 1999 [cit. 2017-11-26]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/summits/kol2_en.htm#an3

⁶ Pro úplnost je třeba zmínit, že nově vzniklá spolupráce z roku 1999 bývala přirozeně označována zkratkou ESDP (= European Security and Defence Policy). Transformace do dnešní podoby proběhla až v roce 2009 jejím ukotvením v Lisabonské smlouvě. Podobný osud následovala i Západoevropské unie, která obrannou agendu zastřešovala. Poté, co její pravomoci a funkce byly přeráženy pod jednotlivé orgány EU, ZEÚ zanikla ke 31. 3. 2010.

⁷ Strategii lze dohledat v klíčové databázi týkající se evropského práva „EUR-Lex“ – *European security strategy* [online]. Brussels: EUR-Lex, 2003 [cit. 2017-11-26]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM%3Aro0004>

⁸ Rozsah tohoto dokumentu neumožňuje se Strategii hlouběji zabývat, přesto se některá doporučení týkají i hledání vzájemného souladu v rámci budování obranných struktur a financování, což přímo souvisí se vznikem Evropského obranného fondu. Kompletní znění *Globální bezpečnostní strategie pak – Sdílená vize, společný postup: silnější Evropa: Globální strategie zahraniční a bezpečnostní politiky Evropské unie* [online]. Dostupné z: https://europa.eu/globalstrategy/sites/globalstrategy/files/eugs_cz_version.pdf.

⁹ O konkrétních vojenských misích, ale i materiálních možnostech a kapacitách členských států, či praktického fungování SBOP pak – KOŘAN, Michal et al. *Česká republika ve společné bezpečnostní a obranné politice EU: audit a perspektivy*. Cevro institut [online]. Praha: Cevro, 2015 [cit. 2017-09-15]. Dostupné z: [http://www.cevroinstitut.cz/upload/ck/files/PCTR/Publikace/2015/policy%20paper%20C4%8CR%20ve%20SBOP%20EU%20\(web\).pdf](http://www.cevroinstitut.cz/upload/ck/files/PCTR/Publikace/2015/policy%20paper%20C4%8CR%20ve%20SBOP%20EU%20(web).pdf)

Přehled misí a konkrétních vojenských operací pod hlavičkou SBOP potom – *Military and civilian missions and operations* [online]. Brussels: European Union External Action, 2016 [cit. 2017-09-15]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/topics/military-and-civilian-missions-and-operations/430/military-and-civilian-missions-and-operations_en

¹⁰ Konkrétně se pak jedná o článek 222 SFEU – *Smlouva o fungování Evropské unie* [online]. Brusel: EU, 2008 [cit. 2017-09-15]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/54/16334-fungovani_eu.pdf

¹¹ Podobněji k principům PESCO nejlépe – *PESCO: Moving from Cooperation towards Integration* [online]. Brussels: European Commission, 2015 [cit. 2017-09-15]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/epsc/publications/strategic-notes/defence-europe_en#h3

¹² Tématu spolupráce EU-NATO se věnuje nemálo zdrojů a institucí. Pro základní přehled lze doporučit – *NATO's relations with the European Union* [online]. Brussels: NATO, 2009 [cit. 2017-09-15]. Dostupné z: http://www.nato.int/summit2009/topics_en/21-nato-eu_strategic_partnership.html

¹³ Přehledné znázornění tzv. „Defending Europe“ včetně nejnovější spolupráce s NATO např.: *Defending Europe: The case for greater EU cooperation on security and defence* [online]. Brussels: European Commission, 2017 [cit. 2017-09-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/defending-europe-factsheet_en.pdf

¹⁴ Tématu se věnoval v říjnu v rámci prezentování programových priorit budoucí Komise. Devátá priorita nazvaná „Evropa, jako silný globální hráč“ obsahovala i vizi posílení spolupráce obranného průmyslu, zejména pak v oblasti vývoje a produkce nových zbraňových systémů. Podrobněji pak – *Setting EU priorities, 2014-19: Priority 9: Europe as a stronger global actor* [online]. Brussels: European Parliament, 2014 [cit. 2017-09-16]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/EPRS/EPRS-Briefing-538963-Setting-EU-Priorities-2014-19-FINAL.pdf>

¹⁵ Podrobnosti k Akčnímu plánu evropské obrany, stejně jako další materiály v podobě stávajících směrnic týkajících se evropského obranného průmyslu potom – *Akční plán pro evropskou obranu: na cestě k vytvoření evropského fondu pro obranu* [online]. Brussels: European Commission, 2016 [cit. 2017-09-16]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-4088_cs.htm

¹⁶ Zajímavé doplnění kontextu obranných výdajů a zároveň porovnání mezi EU a ostatními světovými mocnostmi dobře ukazuje – SHETLER-JONES, Phillip. Does Europe contribute enough to NATO? The truth about defence spending. *World economic forum* [online]. New York: World Economic Forum, 2017 [cit. 2017-09-22]. Dostupné z: <https://www.weforum.org/agenda/2017/03/nato-defence-spending-europe-america/>

¹⁷ Podobně také – WEISS, Tomáš. *Budoucnost Společné bezpečnostní a obranné politiky EU: Podkladový materiál pro kulatý stůl Národního konventu o EU*. Praha: Fakulta sociálních věd UK, 2017.

¹⁸ Rozhodnutí Evropské rady vyplývající z jejích závěrů pověřilo Komisi, aby v první polovině roku 2017 předložila návrhy ohledně zřízení evropské fondu pro obranu včetně nutných podrobností. Kompletní závěry Rady potom – *Závěry Evropské rady, 15. prosince 2016* [online]. Brusel: Evropská rada, 2016 [cit. 2017-09-16]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2016/12/15-euco-conclusions-final/>

¹⁹ Tisková zpráva Evropské komise společně se shrnutím celého návrhu vzniku obranného fondu k dispozici – *Evropský obranný fond: 5,5 miliardy eur ročně na posílení obranných schopností EU* [online]. Brusel: Evropská komise – Tisková zpráva, 2017 [cit. 2017-09-16]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1508_cs.htm

²⁰ Kompletní text Návrhu, jak ho předložila Evropská komise, obsahuje poměrně podrobný výčet veškerých důvodů, za jakým účelem byl fond zřízen. Pro úplnou představu o porobnostech týkajících se vzniku a detailů tohoto finančního rámce je text k dispozici – *Návrh NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY: kterým se zřizuje Program rozvoje evropského obranného průmyslu s cílem podpořit konkurenceschopnost a inovační kapacitu obranného průmyslu EU* [online]. Brusel: EUR-Lex Přístup k právu Evropské unie, 2017 [cit. 2017-09-16]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52017PC0294>

²¹ Tamtéž, str. 5–6.

²² Tato problematika není přímou součástí vzniku Fondu a spíše doplňuje celkovou mozaiku debaty o budoucnosti evropské obrany. Podrobnosti pak – *A Europe that defends: Commission opens debate on moving towards a security and defence union* [online]. Brussels: European Commission, 2017 [cit. 2017-09-16]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1516_en.htm

Jean-Claude Juncker se tématu dotkl i ve svém nejnovějším projevu O stavu Unie z roku 2017, kdy zmínil, že „do roku 2025 potřebujeme plně rozvinutou Evropskou obrannou Unii. Potřebujeme ji a NATO si ji přeje.“ Celý projev pak – JUNCKER, Jean-Claude. *Projev o stavu Unie 2017* [online]. Brusel: European Commission, 2017 [cit. 2017-09-16]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-17-3165_cs.htm

²³ Záznam projevů konference lze vidět – *Pražská konference o obraně a bezpečnosti* [online]. Praha: YouTube, 2017 [cit. 2017-09-16]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=tdxpZvOTu1o>

²⁴ NATO přivítalo záměr vytvořit obranný fond již v červnu roku 2016 na setkání ve Varšavě, podrobněji pak – *Joint declaration* [online]. Brussels: NATO, 2016 [cit. 2017-09-16]. Dostupné z: http://www.nato.int/cps/de/natohq/official_texts_133163.htm

²⁵ Celé vyjádření je k dispozici – *EDTA comments on the launching of the European Defence Fund* [online]. Hague: EDTA, 2017 [cit. 2017-09-16]. Dostupné z: <http://www.fedta.eu/news/edtacommentsonthelaunchingoftheuropeandefencefund>

Pražský studentský summit

Pražský studentský summit je unikátní vzdělávací projekt existující od roku 1995. Každoročně vzdělává přes 300 studentů středních i vysokých škol o současných globálních tématech, a to především prostřednictvím simulace jednání čtyř klíčových mezinárodních organizací – OSN, NATO, EU a OBSE.

 www.studentsummit.cz	 www.facebook.com/studentsummit
 summit@amo.cz	 www.twitter.com/studentsummit
 www.instagram.com/praguestudentsummit	 www.youtube.com/studentsummitcz

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Tento přední český zahraničně politický think-tank není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskusi.

 +420 224 813 460	 www.facebook.com/AMO.cz
 www.amo.cz	 www.twitter.com/amo_cz
 info@amo.cz	 www.linkedin.com/company/amocz
 Žitná 608/27, 110 00 Praha 1	 www.youtube.com/AMOCz

Martin Hvězda

Autor je spolupracovníkem Asociace pro mezinárodní otázky a členem přípravného týmu Pražského studentského summitu.

Background report je materiál pro studenty vysokých škol účastnících se Pražského studentského summitu. Všichni partneři projektu jsou uvedeni [zde](#).

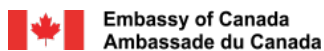
Generální partner
Pražského studentského summitu

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

TOP
partneři

Partneři

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

RESPEKT

Mediální
partneři

Za
podpory

Program rozvoje evropského obranného průmyslu